

SIGURNOST I ZAŠTITA NA SPORTSKIM NATJECANJIMA

Zovko, Tomislav

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Karlovac University of Applied Sciences / Veleučilište u Karlovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:128:970888>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-23**

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
Karlovac University of Applied Sciences

Repository / Repozitorij:

[Repository of Karlovac University of Applied Sciences - Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

Veleučilište u Karlovcu
Odjel Sigurnosti i zaštite
Stručni studij sigurnosti i zaštite

Tomislav Zovko

SIGURNOST I ZAŠTITA NA SPORTSKIM NATJECANJIMA

ZAVRŠNI RAD

Karlovac, 2022.

Karlovac University of Applied Sciences
Safety and Protection Department
Professional undergraduate study of Safety and
Protection

Tomislav Zovko

SAFETY AND PROTECTION AT SPORTS COMPETITIONS

FINAL PAPER

Karlovac, 2022.

Veleučilište u Karlovcu
Odjel Sigurnosti i zaštite
Stručni studij sigurnosti i zaštite

Tomislav Zovko

SIGURNOST I ZAŠTITA NA SPORTSKIM NATJECANJIMA

ZAVRŠNI RAD

Mentor:
Marko Prahović, mag. cin.

Karlovac, 2022.

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
KARLOVAC UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Trg J.J.Strossmayera 9
HR-47000, Karlovac, Croatia
Tel. +385 - (0)47 - 843 - 510
Fax. +385 - (0)47 - 843 – 579

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU

Stručni studij: Sigurnosti i zaštite

Usmjerenje: Zaštita na radu

Karlovac, 2022.

ZADATAK ZAVRŠNOG RADA

Student: Tomislav Zovko Matični broj: 0415617056

Naslov: Sigurnost i zaštita na sportskim natjecanjima

Opis zadatka:

Cilj rada je prikazati čimbenike koji utječu na sigurnost i zaštitu velikih sportskih natjecanja te mjere i postupke koje je potrebno poduzeti radi osiguranja natjecatelja, gledatelja i svih ostalih sudionika sportskog natjecanja.

Zadatak zadan:

Rok predaje rada:

Predviđeni datum obrane:

05/2022

06/2022

20/06/2022

Mentor:

Marko Prahović, mag.cin.

Predsjednik Ispitnog povjerenstva:

Marko Ožura, dipl. ing.

PREDGOVOR

Zahvaljujući svim odslušanim i položenim kolegijima u protekle tri akademske godine na preddiplomskom studiju Sigurnosti i zaštite na Veleučilištu u Karlovcu, samostalno sam napisao ovaj rad.

S obzirom da sam od svoje šeste godine u sportu, ova mi je tema bila jako interesantna. Pisao sam o onome što me stvarno zanima i jako sam sretan što mi je prof. Marko Prahović, mag. cin. pristao biti mentor i time dao priliku da pišem o onome što stvarno volim.

Želio bih se zahvaliti prvenstveno svojoj obitelji, koja je u svakom trenutku mog studiranja vjerovala u mene čak i kada ja to sam nisam. Oni su mi bili najveća podrška tijekom cijelog studija. U protekle tri godine bilo je uspona i padova, ali oni su uvijek bili tu za mene.

Na kraju bih se želio zahvaliti svom mentoru, prof. Marku Prahoviću, mag. cin., s kojim sam od početka studija imao odličan odnos. Osim što mi je bio profesor, on mi je u nekim trenucima bio i podrška. Motivirao me da ne odustanem od studija, uvijek mi je znao dati dobar savjet i ostavio je veliki i pozitivan utjecaj na mene.

Budući da aktivno treniram stolni tenis preko 10 godina, predstavljao sam Veleučilište u Karlovcu na državnom studentskom natjecanju u stolnom tenisu više puta. Upravo na tim studentskim natjecanjima još sam se više povezao s prof. Prahovićem i stoga nisam mogao poželjeti boljeg mentora i temu koja me stvarno zanima.

SAŽETAK

Pišući ovaj rad pokušao sam objasniti kako je sport, iako mnogima glavna sporedna stvar na svijetu, često meta mnogih rizika. Stoga i velika sportska natjecanja prolaze kroz niz problema s kojima se moraju suočiti organizatori prilikom njihovog organiziranja.

Organizator natjecanja dužan je procijeniti moguće rizike koji bi se eventualno mogli dogoditi tijekom održavanja natjecanja. U skladu s time dužan je planirati i osigurati svu potrebnu zaštitu kako bi se natjecanje održalo u najsigurnijem mogućem obliku bez rizika po sigurnost i zdravlje svih sudionika natjecanja.

Navijačko nasilje na stadionima, govor mržnje, huliganstvo, neredi i terorizam samo su neki od problema na natjecanjima koji utječu na sigurnost i zaštitu kako sportaša, tako i trenera, navijača i svih ostalih ljudi na natjecanju.

Uz sve to, pandemija koronavirusa „bacila“ je sport u drugi plan, te su za godinu dana odgođene ljetne Olimpijske Igre u Tokyu. Mnogobrojna testiranja i zatvaranja sportskih objekata onemogućila su sportašima da treniraju i natječu se, a navijačima da gledaju sportska natjecanja i navijaju za svoje sportske favorite.

Ključne riječi: Olimpijske igre, pandemija, zaštita, sigurnost

ABSTRACT

Writing this paper I tried to explain how sport, although for many the main sideshow in the world, is often the target of many risks. Therefore the big sports competitions go through a series of problems that they have to face when organizing them.

The organizer of the competition is obliged to assess possible risks, which could possibly occur during the event. Accordingly, the organizer is obliged to plan and ensure all necessary protection in order to keep the competition in the safest possible form without risk to the safety and health of all participants.

Fan violence in stadiums, hate speech, hooliganism, riots and terrorism are just some of the problems in competitions, which affect the safety and protection of both athletes and other people in the competition.

In addition, the coronavirus pandemic "threw" the sport into the background, and the Tokyo Summer Olympics were canceled. Numerous tests and closures of sports facilities have made it impossible for athletes to train and compete.

Key words: Olympic Games, pandemic, protection, security

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1.1. Predmet i cilj rada.....	1
1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja	1
1.3. Struktura i sadržaj rada	1
2. ZAKON O SPREČAVANJU NEREDA NA ŠPORTSKIM NATJECANJIMA	3
2.1. Svrha Zakona.....	3
2.2. Protupravna ponašanja na športskim natjecanjima i priredbama	4
2.3. Športska natjecanja.....	5
2.4. Športski objekti.....	7
3. TERORIZAM U SPORTU	9
3.1. Navijačko nasilje i huliganizam.....	11
3.2. Govor mržnje.....	13
4. SPORT U DOBA PANDEMIJE	15
5. OLIMPIJSKE IGRE	18
5.1. Povijest Olimpijskih igara	19
5.2. Zimske olimpijske igre	22
5.3. Ljetne olimpijske igre.....	23
6. OLIMPIJSKE IGRE U DOBA PANDEMIJE	26
6.1. Socijalna distanca na Igrama	29
6.2. Higijena na Olimpijskim igrama	31

6.3. Testiranje i izolacija na igrama	32
6.4. Zabranjeni predmeti na Igrama	33
7. ZANIMLJIVOSTI NA OLIMPIJSKIM IGRAMA	34
8. ZAKLJUČAK	35
9. POPIS LITERATURE.....	37
10. POPIS SLIKA	40

1. UVOD

1.1. Predmet i cilj rada

Predmet istraživanja ovoga rada je je sigurnost i zaštita svih sudionika koji sudjeluju na sportskim natjecanjima. U njih spadaju osim samih sportaša, treneri, stručni stožer, navijači, zdravstveno osoblje, redari, navijači i svi ostali ljudi.

Cilj rada je prikazati s kakvim opasnostima, ugrozama i rizicima se suočavaju organizatori velikih sportskih natjecanja i na koji način suzbijaju i otklanjaju te opasnosti, kako bi se natjecanje moglo održati na najsigurniji mogući način. Cilj organizatora je sportašima osigurati najsigurnije moguće uvjete, kako se njihova sigurnost i zaštita niti u jednom trenutku ne bi dovela u pitanje.

1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja

Podaci izneseni u završnom radu prikupljeni su proučavanjem i analizom različitih knjiga, sportskih članaka i internetskih stranica iz područja sporta. Također, kontaktirao sam Hrvatski olimpijski odbor, koji mi je izašao u susret i dostavio podatke potrebne za izradu ovog rada. Podaci su analizirani iz postojeće literature prikupljanjem, obradom i međusobnom usporedbom tih podataka. Metode koje su korištene prilikom izrade rada su metoda analize, sinteze, te komparativna metoda. Tijekom pisanja završnog rada pokušao sam se koristiti što aktualnijim izvorima podataka i metoda, kako bi ovaj rad bio što potpuniji.

1.3. Struktura i sadržaj rada

Rad je podijeljen u 7 poglavlja i podpoglavlja u kojima se opisuje bitna tematika vezana uz temu rada. U uvodu su izneseni predmet i cilj rada, izvori podataka i metode prikupljanja, te struktura samog rada. U drugom poglavlju pod nazivom „Zakon o sprečavanju nereda na sportskim natjecanjima“ prikazani su svi propisi i sigurnosne mjere kojih se organizatori natjecanja, sudionici, a i sami posjetitelji natjecanja moraju

pridržavati, kako ne bi izbili neredi i kako bi se opasnost svih sudionika svela na minimum. U trećem poglavlju prikazan je terorizam u sportu, navijačko nasilje i govor mržnje, koji su jedni od aktualnih problema u današnjem sportu. Četvrto poglavlje govori o sportu u doba pandemije. U petom poglavlju prikazuje se povijesni razvoj starovjekovnih (antičkih) igara te opisuje zadnje održane Zimske i Ljetne olimpijske igre u kojima je naglasak stavljen na zarazu uzrokovanu pandemijom Covid-19. U šestom poglavlju opisuje obveze sportaša koji idu na Olimpijske igre u doba pandemije. U sedmom poglavlju navedene su neke od zanimljivosti Olimpijskih igara. Na kraju rada, cjelokupni zaključak nalazi se u osmom poglavlju.

2. ZAKON O SPREČAVANJU NEREDA NA ŠPORTSKIM NATJECANJIMA

2.1. Svrha Zakona

Svrha ovog Zakona je osiguravanje sigurnosti natjecatelja, gledatelja i drugih sudionika športskog natjecanja ili športske priredbe i stvaranje okruženja koje sprječava, suzbija i sankcionira nedolično ponašanje, nereda, te nasilje, prije, za vrijeme i nakon športskog natjecanja ili športske priredbe, zaštita gledatelja koji se dolično ponašaju, zaštite drugih građana i njihove imovine i imovine pravnih osoba te stvaranje uvjeta da športsko natjecanje ili športska priredba što više pridonosi kvaliteti života građana, osobito mladeži. (čl. 1.)

Ovim se Zakonom propisuju:

- protupravna ponašanja prije, za vrijeme i nakon športskog natjecanja ili športske priredbe
- obveze i odgovornosti športskih udruga, ustanova i trgovačkih društava, koji su organizatori ili sudjeluju u športskom natjecanju, te športskih saveza i drugih športskih udruga više razine,
- posebni uvjeti koje mora ispunjavati sportski objekt i obveze vlasnika ili korisnika sportskog objekta,
- obveze i odgovornosti gledatelja sportskog natjecanja, osobito ograničavanja u mogućnosti prisustvovanja sportskom natjecanju,
- obveze i odgovornosti sportaša, trenera, sudaca i drugih osoba koje vode sportsko natjecanje,
- obveze i odgovornosti sredstava javnog priopćavanja,
- obveze i ovlasti ministarstva nadležnog za sport i ministarstva nadležnog za unutarnje poslove u provođenju ovoga Zakona,
- kaznena djela, prekršaji i sankcije za protupravna ponašanja propisana ovim Zakonom.

2.2. Protupravna ponašanja na športskim natjecanjima i priredbama

Protupravnim ponašanjem smatra se :

- posjedovanje ili konzumiranje alkoholnih pića i drugih pića koja sadrže više od 6% alkohola, droga te posjedovanje pirotehničkih sredstava, oružja i drugih sredstava pogodnih za nanošenje ozljeda ili za stvaranje nereda i nasilja,
- pokušaj unošenja ili unošenje u športski objekt alkoholnih pića, droga, pirotehničkih sredstava, oružja i drugih predmeta koji su prema prosudbi redara pogodni za nanošenje ozljeda ili za stvaranje nereda i nasilja,
- maskiranje lica kapom, maramom ili na drugi način radi prikrivanja identiteta,
- bacanje predmeta u natjecateljski prostor ili gledateljski prostor,
- pjevanje pjesama ili dobacivanje poruka čiji sadržaj iskazuje ili potiče mržnju ili nasilje na temelju rasne, nacionalne, regionalne ili vjerske pripadnosti,
- paljenje ili uništavanje na drugi način navijačkih rekvizita i drugih predmeta,
- pokušaj nedopuštenog ulaska ili nedopušten ulazak u natjecateljski prostor ili u gledateljski prostor ili prostor koji je namijenjen sucima ili drugim osobama koje sudjeluju u športskom natjecanju,
- boravak i zadržavanje na mjestu u gledateljskom prostoru za koje se ne posjeduje ulaznica ili odgovarajuća isprava izdana od strane organizatora.

Slika 1 – Navijački neredi na nogometnoj utakmici

Izvor: <https://hr.n1info.com/tag/navijacki-neredi/>

2.3. Športska natjecanja

Športskim natjecanjem u smislu ovoga Zakona smatra se svako pojedino natjecanje u okviru sustava športskih natjecanja uspostavljenog na temelju Zakona o športu, u kome se natječu domaći i gostujući športski klub, međunarodno natjecanje organizirano na području Republike Hrvatske, natjecanje u sustavu europskih i svjetskih športskih organizacija, natjecanje za koje postoji procjena mogućnosti izbijanja nereda i nasilja te natjecanje u inozemstvu u kojem sudjeluje reprezentacija ili športski klub iz Republike Hrvatske. (čl. 3.)

Organizator športskog natjecanja dužan je procijeniti mogućnost izbijanja nereda i nasilja na športskom natjecanju i poduzeti mjere radi njihovog sprječavanja i suzbijanja. Također je dužan u procjeni opasnosti od nereda i nasilja i ocjeni potrebnih mjera za njihovo sprječavanje i otklanjanje surađivati s nadležnim policijskim tijelom i osigurati dovoljan broj osoba, uključujući i policijske službenike, na prostoru športskog objekta i u njegovoj neposrednoj blizini, radi provođenja mjera sigurnosti. U slučaju da je za vrijeme održavanja športskog natjecanja došlo do protupravnog ponašanja gledatelja, službene osobe organizatora koje vode natjecanje dužne su privremeno ili trajno prekinuti športsko natjecanje.

Organizator športskog natjecanja će pozvati klubove navijača domaćeg športskog kluba, a gostujući športski klub klubove svojih navijača da zajedno razmotre mjere koje mogu poduzeti klubovi navijača radi sprječavanja nereda i nasilja prilikom športskog natjecanja te za vrijeme putovanja na športsko natjecanje i u povratku sa športskog natjecanja.

Organizator športskog natjecanja, mora imati redarsku službu s dovoljnim brojem redara. Redarsku službu mogu činiti zaposlenici organizatora športskog natjecanja, redari dragovoljci, kao i članovi klubova navijača koji su osposobljeni za obavljanje poslova redara na športskom natjecanju. Organizator športskog natjecanja kao redare može zapošljavati samo osobe koje su fizički i psihički sposobne za obavljanje poslova redara, koje imaju najmanje srednju stručnu spremu, koje nisu osuđivane za prekršajna djela protiv javnog reda i mira ili za kaznena djela počinjena iz koristoljublja ili počinjena iz nečasnih pobuda ili za koja se progoni po službenoj dužnosti.

Redari su dužni:

- štiti sudionike športskog natjecanja te imovinu športskog objekta
- utvrditi posjeduje li osoba ulaznicu ili drugu odgovarajuću ispravu izdanu od strane organizatora te spriječiti neovlašten ulazak u športski objekt
- utvrditi posjeduje li osoba koja ulazi ili se nalazi na športskom objektu alkoholna pića, drogu, pirotehnička sredstva, oružje ili druge predmete pogodne za nanošenje ozljeda ili za stvaranje nereda i nasilja te takve predmete oduzeti
- zabraniti pristup u športski objekt osobi koja je u alkoholiziranom stanju iznad 0,50 g/kg, ili pod utjecajem droge
- utvrditi posjeduje li osoba koja ulazi ili se nalazi u športskom objektu transparente, zastave, simbole i sl. kojima se iskazuje ili potiče mržnja ili nasilje na temelju rase, nacionalne, regionalne ili vjerske pripadnosti
- zabraniti gledateljima prijelaz iz jednog dijela športskog objekta u drugi dio
- zadržati gledatelja koji se nasilno ponaša ili drugačije remeti red i mir
- osobe zatečene u počinjenju prekršaja predati policiji.

Redari moraju biti pristojni i spremni na pomoć, ne smiju biti pod utjecajem alkohola ili opojnih sredstava niti smiju iskazivati svoju navijačku pripadnost.

Slika 2 – Prikaz redara na nogometnoj utakmici

Izvor: <https://www.dailymail.co.uk/sport/football/article-9770669/FA-increase-number-stewards-place-Wembley-Euro-2020-final.html>

2.4. Športski objekti

Športski objekti, pored uvjeta propisanih posebnim propisima, moraju imati dovoljan broj ulaza, odnosno izlaza, mogućnost postavljanja odgovarajućih ograda ili drugih prepreka radi odvajanja pojedinih skupina gledatelja, uspostavljene sustave obavještavanja, zaštitu od požara, prostor za pružanje hitne medicinske pomoći, dovoljan broj sanitarnih čvorova. Ako športski objekt ima parkiralište, prostor za parkiranje autobusa mora biti odvojen od prostora za parkiranje osobnih automobila, a posebno mora biti osiguran odvojeni prostor za parkiranje autobusa i osobnih vozila navijača gostujućega športskog kluba.

Športski objekti nadalje, moraju imati plan evakuacije kojim su određena postupanja u slučaju izvanrednih situacija (rušenje tribina, krova ili drugog čime je natkriven natjecateljski prostor, požar, nekontrolirano kretanje mase gledatelja, nestanak svjetla i sl.). Plan evakuacije donosi vlasnik ili korisnik športskog objekta nakon konzultacije s policijom, vatrogasnom službom, službom hitne pomoći. Prije početka športskog natjecanja s planom evakuacije organizator športskog natjecanja dužan je upoznati predstavnike športskih klubova, suce i druge službene osobe na športskom natjecanju. Ulaznim i izlaznim vratima sportskog objekta mora rukovati osposobljeno osoblje. Ulazna i izlazna vrata u športski objekt i sva vrata prema prostorima gledališta moraju se otvarati prema van od gledatelja i moraju biti otključana za vrijeme dok su gledatelji u športskom objektu. Izuzetno, nadležni policijski zapovjednik ili rukovoditelj redarske službe može naložiti da vrata prema prostorima gledališta budu zaključana. Sva vrata moraju imati sprave za zatvaranje, odnosno otvaranje kojima se može brzo i jednostavno rukovati i ne smiju biti zaključana ključem. Ulazna i izlazna vrata, posebno vrata koja se koriste u izvanrednim situacijama (rušenje tribina, požar, nekontrolirano kretanje mase gledatelja, nestanak svjetla i sl.), prostor za prodaju ulaznica, rampe za usmjeravanje gledatelja, prolazi (tuneli) i stepenice moraju biti odgovarajuće i vidljivo označeni, te se nalaziti pod stalnim nadzorom redara za vrijeme športskog natjecanja. U izvanrednim situacijama mora biti osigurana mogućnost puštanja gledatelja na natjecateljski prostor.

Športski objekti na kojima će se održavati športsko natjecanje i biti gledatelji moraju prije ulaska gledatelja biti pretraženi. Redari, medicinsko i protupožarno osoblje moraju biti na svojim određenim mjestima prije ulaska gledatelja u športske objekte

sve do njihovog izlaska. Sustav obavještanja gledatelja mora biti jasan i jači od buke koju mogu stvoriti gledatelji. Na športskom objektu nije dozvoljena prodaja i distribucija alkoholnih pića. Iznimno, nacionalni športski savezi, uz prethodnu suglasnost policije mogu dopustiti prodaju i distribuciju pića s koncentracijom alkohola do 6% u papirnatim ili otvorenim plastičnim posudama na športskim natjecanjima koja nisu označena kao visokorizična. Zatvoreni i otvoreni športski objekti moraju biti opremljeni samostalnim izvorom električne energije dovoljnim da se u slučaju nestanka električne energije iz javnog sustava osigura stupanj rasvjete dovoljan da se spriječi opasnost za gledatelje.

[1]

Slika 3 – Prikaz redara na nogometnoj utakmici

Izvor: <http://republika.eu/novost/41380/na-istok-za-200-kuna-godisnje-prvi-put-personalizirane-ulaznice>

3. TERORIZAM U SPORTU

Masovna okupljanja, unaprijed poznati termini mečeva, velika koncentracija emocija, zabave, bezbrižnosti te postizanje publiciteta bez velikoga troška čine sportske objekte metama terorističkih napada. Jedno od sredstava postizanja ciljeva terorizma jest proizvodnja straha i društvene anksioznosti. Odnosi se to i na društva koja se izvana čine snažnima, ali terorizam ukazuje na njihovu ranjivost. Od 1970. do kraja 2017. godine, u svijetu su zabilježena 234 teroristička napada na sportske objekte, tijekom čega je najmanje 556 osoba ubijeno, a 2490 ozlijeđeno. U 2000-im godinama izvedeno je više no dvostruko terorističkih napada na sportske objekte u odnosu na razdoblje od 1970. do 1999. godine, a ubijeno je i ozlijeđeno deseterostruko više osoba. Ukupno je 48 država u kojima je izveden teroristički napad na sportske objekte, što čini oko četvrtinu ukupnoga broja država svijeta. Najveći broj napada zabilježen je u Aziji (129), nakon kojeg slijede Europa i Latinska Amerika s po 30 i više napada. Analizirajući broj napada po državama, prednjače Irak (52), Pakistan (17), Afganistan (12) te Kolumbija i Španjolska (10). Za manje od polovine napada utvrđen je počinitelj (43%), a posebno je zabrinjavajuće da je u razdoblju od 1970. do 1999. češće utvrđivan počinitelj (55%) no u dvijetisućitim, u kojima se počinitelj otkrivao u tek nešto više od jedne trećine slučajeva (38%). Eksplozivna sredstva postavljana su na različite načine, uglavnom detonirana u kolonama pri ulasku na stadione, u prostoru za kontrolu, u svlačionicama te u gledalištu. Korišteni su različiti oblici bombi, poput skrivenih tempiranih ili onih ostavljenih u aktovci, zatim bombe koje se aktiviraju daljinskim upravljačem, bombe skrivene na tijelu ili u vozilu bombaša samoubojice itd. [2]

Teroristički napad tijekom OI u Münchenu 1972. poznat kao **Münchenski masakr** svakako je najpoznatiji kada se govori o velikim sportskim manifestacijama, ali i o terorističkim napadima u povijesti općenito. Rano ujutro 5. rujna osmorica Palestinaca, pripadnika skupine „Crni rujan“ obučeni u sportsku opremu preskočilo je žičanu ogradu noseći torbe s automatskim oružjem, pištoljima i bombama uzimaju jedanaest izraelskih sportaša i trenera za taoce i to uz manju pomoć američkih sportaša, koji su se istim putem vraćali iz noćnog provoda misleći da pomažu kolegama sportašima. Namjera im je bila uz pomoć zatočenika osloboditi uhapšene Palestince u izraelskim zatvorima. Međutim, kriza je uslijed neuspješne akcije spašavanja završila smrću deseterice sportaša i trenera. [3]

Jedan od najvažnijih izazova organizatora Olimpijskih igara (OI) u Sydneyu 2000., bila je zabrinutost da bi i one mogle postati terorističkom metom zbog australskog odobravanja vojnih intervencija SAD-a. Nakon 11. rujna 2001., sport je ušao u poseban fokus nacionalne sigurnosti SAD-a, gdje su državne sigurnosne službe postale stalnim dionicima sportskih događaja. Sigurnost, uključujući protuterorističke strategije, postala je jednim od najvažnijih dijelova pripreme velikih sportskih događaja, što je uvjetovalo multipliciranje budžeta za sigurnost, s oko 66.2 milijuna USD na OI u Barceloni 1992., na 1.7 milijardi USD na OI u Londonu 2012., gdje je bilo prisutno stalno praćenje i snimanje gledatelja i lokalnih stanovnika putem kamera i CCTV-a, helikoptera i dronova, povećana prisutnost vojnog osoblja, ekstenzivne pripreme MI5 te Ministarstva obrane.

Otkako je drastično povećan budžet osiguranja velikih sportskih događaja, podaci ukazuju na manji broj napada, odnosno učinkovitost u prevenciji terorističkih napada na najvećim sportskim događajima (teroristički napadi na OI zabilježeni su dominantno u prošlom stoljeću, 1972., 1992. i 1996.), što je kao posljedicu donijelo promjenu meta napada na manje eksponirane, ali također masovne sportske događaje, posebno u zemljama Bliskog istoka. Usprkos brojnim zabilježenim napadima, terorizam ipak nije uspio značajno omesti održavanje velikih sportskih natjecanja, što vrijedi i za današnje vrijeme obzirom na neprekidno održavanje ljetnih i zimskih OI, Univerzijada, Svjetskih prvenstava u nogometu itd.

Sigurnosne pripreme sportskih događaja uključuju:

- integralnu prosudbu ugroženosti;
- empirijsku i analitičku provedbu sigurnosnog audita na sportskim objektima i njihovim popratnim prostorima i sadržajima;
- analizu mjera mehaničke, tehničke i tjelesne zaštite vanjske i unutarnje perimetrije sportskog objekta, kao i
- kontrolu zračnog prostora nad sportskim objektom zbog potencijalne prijetnje bespilotnih letjelica;
- korištenje kvalitetne tehnologije za detekciju unošenja potencijalno ugrožavajućih predmeta na sportske objekte itd. [4]

3.1. Navijačko nasilje i huliganizam

Kada čujemo riječi “huligan” i “huliganizam”, moramo priznati da je prva asocijacija upravo na sportske utakmice i na one navijače koji prave nered na tribinama, ispred stadiona, na ulicama, po gradu itd. Navijači i gledatelji oduvijek imaju važnu ulogu u sportu i bez njih sport ne bi uživao toliku popularnost. Za razliku od kazališnih gledatelja, sportski gledatelji nisu ograničeni pljeskom i smijehom, mogu zviždati, vikati, imati veće zahtjeve i želje. Također, imaju izuzetnu potrebu povcima utjecati na igru što se često pretvara u osjećaj neprijateljstva, ljutnje ili bijesa te u konačnici dovodi i do nasilnog ponašanja. Kod navijača se javlja otvoreno emocionalno ponašanje kao razina uzbuđenja pa nije neuobičajeno vidjeti ih kako psuju, viču, ljube nekog, plešu ili plaču. Navijači često misle da znaju bolje od trenera, da vide bolje od suca ili da žele više od igrača.

Huliganizam je nepoželjan i neprihvatljiv oblik društvenog ponašanja, prisutan je u svim sferama društva, ali velike sportske manifestacije uvijek predstavljaju potencijalnu mogućnost za ozbiljno narušavanje javnog reda i mira i eskalaciju sukoba, praćenu oštećenjem i uništenjem imovine, opreme i sredstava, lakšim i težim tjelesnim ozljedama, a u najgorem slučaju i smrću aktera sukoba, ali i potpuno nedužnih ljudi koji su se sasvim slučajno zatekli na mjestu narušavanja javnog reda i mira. Podrazumijeva grupu ili skupinu ljudi koji nanose štetu, bol i različite vrste tjelesnih povreda drugoj protivničkoj grupi ili potpuno nedužnim ljudima. Huliganizam je prisutan na sportskim terenima širom svijeta i predmet je proučavanja sociologa i psihologa, kako u Europi, tako i u svijetu. S psihosocijalnog aspekta, ove društvene grupe su jako opasne upravo zbog fenomena kolektivne (ne)odgovornosti. Dakle, u grupama, svi se osjećaju sigurno činiti što i ostali, ma koliko to destruktivno i nezakonito bilo, jer se ne doživljava osjećaj pojedinačne odgovornosti. Naprotiv, u ime grupe mogu se učiniti i najstrašniji zločin, a da se pritom nitko ne osjeća krivim.

Sam po sebi, huliganizam na sportskim terenima ne podrazumijeva jednu osobu koja se ističe u masi, koja sabotira, smeta, vrijeđa, psuje, agresivno se ponaša. Naprotiv, to je čin navijača, jedne heterogene mase koja je homogena u jednome – da napravi što više problema i nereda protiv suprotne strane, a da se za to ne odgovara pojedinačno. Huligani na sportskim terenima vješto se kriju iza svoje struktuirane grupe

i u tome vide uporište, podstrek i grupnu podršku u činjenju loših radnji te uništavanju imovine na stadionima i izvan njih. Da li je svaki navijač na tribini, potencijalni huligan? Neće svi navijači postati huligani, ali svi huligani su navijači određenog kluba, koji na nedoličan način pozivaju na govor mržnje i na nasilje. Oblici nasilja, verbalnog ili fizičkog zabilježeni su od samih početaka sporta i sportskog natjecanja, obzirom na potrebu osjećaja pripadanja nekoj ekipi i to je reklo bi se nešto protiv čega ljudska priroda ne može ići. Po mnogim istraživačima sport i sportske manifestacije su u stvari samo dobri izgovori za huligane, da ispolje svoje ponašanje koje nije u skladu s općim normama i često je nezakonito. Huligani uopće nisu svjesni da svojim ponašanjem ometaju i ugrožavaju sportske događaje, te tako dovode u ozbiljnu opasnost sebe, pripadnike svoje navijačke skupine, kao i sve ostale posjetitelje sportske priredbe, a u konačnici nanose ogromnu štetu klubu za koji “navijaju” i za koji su navodno spremni sve učiniti. Ljubav prema klubu se ne iskazuje na agresivan način koji ni navijačima, a ni klubu zasigurno neće ništa dobro donijeti. [5]

Slika 4 – Huligani na nogometnoj utakmici

Izvor: <https://m.vecernji.hr/vijesti/huligani-snimljeni-hoce-li-konacno-biti-rigoroznijih-sankcija-134049/galerija-3586?page=7>

3.2. Govor mržnje

Svaka komunikacija koja omalovažava osobu ili grupu na osnovu određenih karakteristika kao što su rasa, boja kože, etnička i nacionalna pripadnost, spol, seksualna orijentacija i religija podrazumijeva se kao govor mržnje. Također, govor mržnje predstavlja izražavanje mrzilačkih i/ili uvredljivih sadržaja, kojima se izražava, zagovara ili potiče mržnja, diskriminacija ili nasilje, ili koji izruguju, omalovažavaju, ponižavaju, dehumaniziraju ili obezvređuju pojedinca ili skupinu ljudi. Govor mržnje smatra se rasističkim, diskriminatornim govorom i ne uživa zaštitu koju pravo na slobodu izražavanja, kao jedno od temeljnih ljudskih prava i kamen temeljac svakog demokratskog društva, osigurava drugim sadržajima javne komunikacije.

Govor mržnje je društveni fenomen u svim društvima pa tako i u našem. Vrlo je česta i prisutna pojava u svim segmentima društva, počevši od politike, obrazovanja, medija i društvenih mreža, ali odavno postoji i na sportskim terenima.

Kada govorimo o govoru mržnje na sportskim terenima obično je zasnovan na nacionalnoj pripadnosti, ali netrpeljivost je prisutna i samo zbog izbora i pristranosti određenom klubu. Koliko je tanka linije između govora mržnje i nasilja na sportskim terenima i oko njih, govore sve učestaliji surovi navijački sukobi i tuče te prekidi utakmica kojima najčešće prethode verbalni dueli navijačkih grupa puni mržnje i brutalnih uvreda. Veliki broj huligana dolazi na stadion da isprazni sav svoj bijes nagomilan od raznih privatnih problema u životu. Sve probleme koje ima huligan riješava na tribini sportskog objekta bijesnim urlanjem, uništavanjem imovine svog ili tuđeg kluba, uništavanjem državne i privatne imovine te nanošenjem fizičkih i emocionalnih povreda pripadnicima druge skupine navijača. [6]

Svrha je govora mržnje poniziti, zastrašiti, diskriminirati, ušutkati, izolirati, napasti određenu ciljanu skupinu i njene pripadnike. Učinci govora mržnje višestruko su štetni, a mogu biti pogubni za određene društvene skupine. To su, uz ostalo:

- izazivanje emocionalnog stresa, osjećaja poniženja i gubitka ljudskog dostojanstva žrtve što može ostaviti i trajne psihološke posljedice na duševno zdravlje pojedinaca neposredno izloženih govoru mržnje
- održavanje društvene i političke nejednakosti – žrtve govora mržnje u pravilu su u povijesti potlačene, marginalizirane i diskriminirane društvene

skupine – crnci, Indijanci, Židovi, pripadnici manjinskih naroda i vjera, imigranti, žene, homoseksualci, osobe s posebnim potrebama,

- ušutkavanje žrtava tako da ih se zastrašivanjem i prijetnjama zapravo onemogućava u odgovaranju
- „zasigurno najveća opasnost koja prijete od govora mržnje jest da on može imati učinke koji nadmašuju njegove neposredne ciljeve i kreirati kulturu mržnje, kulturu koja u mnogo širim razmjerima čini mržnju prihvatljivom, pa čak i vrijednom poštovanja” (Ursula Owen)
- mogućnost poticanja na fizičko nasilje, pojedinačno ili masovno (naročito je izražen na utakmicama, između dvije različite navijačke skupine) [7]

Pravo je važna zaštita temeljnih individualnih, grupnih i društvenih vrijednosti koje govor mržnje povređuje. Edukacija, otvorene i tolerantne javne rasprave, sloboda izražavanja i poštivanje prava drugih, najvažnija su i nezamjenjiva sredstva borbe protiv *govora mržnje*. Mješovita skupina Europskog parlamenta protiv rasizma i za poticanje različitosti u svojoj Deklaraciji o homofobiji, rasizmu i diskriminaciji u sportu poziva na osudu nasilja, homofobije, rasizma i drugih oblika viktimizacije i netolerancije.

Slika 5 – „Recite ne rasizmu“

Izvor: <https://www.sportingnews.com/ca/soccer/news/kick-it-out-reveals-racism-sexism-and-discrimination-increase-in-uk-football/4lwt2kibnzdt1jq2xqt3db32p>

4. SPORT U DOBA PANDEMIJE

Pandemija virusa COVID-19 promijenila je svakodnevne navike i način života u vrlo kratko vrijeme, a sportska industrija pa tako i sportaši diljem svijeta morali su se prilagoditi izvanrednim okolnostima. Pandemija je narušila kvalitetu života i mnogima bila izvor stresa. Zatvaranje sportskih objekata, stadiona, fitness centara, bazena, terena i igrališta dovelo je mnoge sportaše u nemogućnost za redovito treniranje. Sportaši nisu samo izgubili sezonu, za neke je to bila izgubljena prilika za stjecanje statusa i dobivanje financijske potpore iz privatnih (sponzori) i javnih izvora na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini. [8]

Neka natjecanja su odgođena do daljnjeg, neka pak nepovratno prekrížena. Korona se uvukla u svaki dio svijeta i sve zajedno blokirala. No, u povijesti sporta ova situacija nije novost jer je već bilo otkazivanja ili odgađanja velikih sportskih događaja. Sport je bio potpuno zaustavljen i tijekom Prvog, a posebice Drugog svjetskog rata. I tada su odgađane Olimpijske igre jer su ljudi su umjesto na sportske terene išli na bojišta. Ratovi su posebna situacija u kojoj sport pada u drugi plan, dok su u mirnodopskim vremenima sportska natjecanja uglavnom kvarile pandemije ili epidemije. No, situacija nikada nije bila dramatična kao s virusom COVID-19 jer način na koji je koronavirus blokirao sport ne pamti se od Drugog svjetskog rata.

Zbog **koronavirusa** odgođene su Olimpijske igre i Europsko nogometno prvenstvo 2020. godine. Sva ostala natjecanja, gotovo u cijelom svijetu, su odgođena ili prekinuta. Pandemija koronavirusa izmijenila je sliku svijeta. No, to nije prvi slučaj u povijesti sporta da je neki virus zatvorio sportske arene.

Krajem 2002. godine u Kini se pojavio **SARS**, teška respiratorna bolest pa je Međunarodna nogometna federacija (FIFA) je 2003. godine zbog pojave SARS-a prebacila Svjetsko prvenstvo nogometašica iz Kine u SAD. Otkazano je i nekoliko utakmica azijskih olimpijskih nogometnih kvalifikacija za Ol u Ateni 2004. godine. [9]

Prije 13 godina proglašena je pandemija **svinjske gripe**, pa je otkazano CONCACAF nogometno U-17 prvenstvo u Tijuani, kao i Karipske igre na Trinidadu i Tobagu te niz natjecanja u Meksiku.

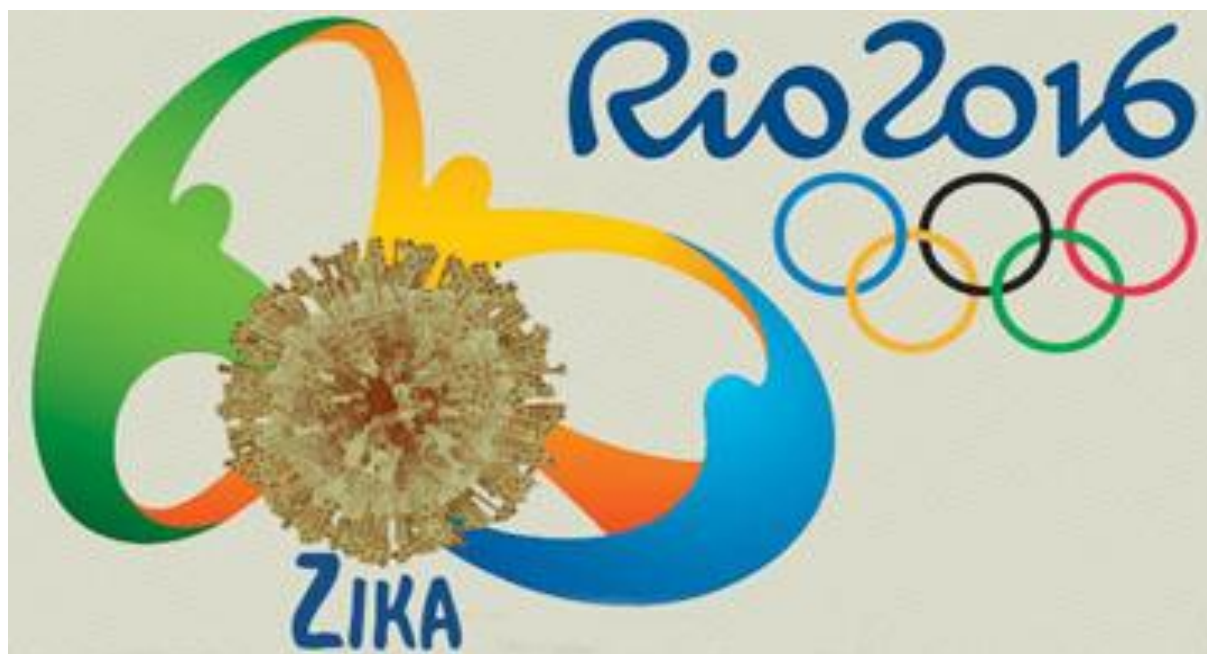
U prosincu 2013. stigla je nova vrsta **ebrole**, a krenula je u Gvineji i zahvatila Afriku. Epidemija ebrole bila je udar na afrički sport pa je Afrički nogometni Kup nacija

2015. premješten u Ekvatorijalnu Gvineju jer je Maroko odbio domaćinstvo strahujući od širenja virusa. Brojne sportske aktivnosti u Africi su zaustavljene, a stadion u glavnom liberijskom gradu Monroviji pretvoren je u prihvatni centar bolesnika.

Infekcija **zika virusa** koju prenose komarci pojavila se 2016. godine u Brazilu uoči Olimpijskih igara u Rio de Janeiru i izazvala strah. Tenisači Miloš Raonić, Tomaš Berdych i Karolina Pliškova te golferi Rory McIlroy, Dustin Johnson, Vijay Singh i Australac Marc Leishman odustali su od nastupa na OI-ju u Riju. No, Olimpijske igre su održane, a nitko od sportaša nije se zarazio.

Prvi i Drugi svjetski rat te koronavirus su imali direktan utjecaj na održavanje Olimpijskih igara. Prvi put u povijesti sporta Olimpijske igre su odgođene za godinu dana, ne zbog rata nego zbog nevidljivog neprijatelja. [10]

Pandemija koronavirusa i u 2022. godini nastavlja odgađati sportske događaje. Prema odluci Azijskog olimpijskog vijeća, 19. izdanje Azijskih igara, s prvotnim terminom održavanja od 10. do 25. rujna 2022 godine, odgođeno je za 2023. godinu. Iako se u priopćenju, koje prenosi kineska javna televizija ne precizira službeni razlog odgode natjecanja, za pretpostaviti je da je odgodu izazvao najnoviji val pandemije Covid-19. u Šangaju koji je udaljen 175 km od Hangzhoua gdje su se igre trebale održati. [11]

Slika 6 – Zika virus 2016. Brazil

Izvor: <https://blog.nus.edu.sg/singaporesling/2016/06/02/citius-altius-fortius-will-rio2016-further-zika-s-olympic-ambitions/>

Slika 7 – Ebola

Izvor: <https://www.index.hr/tag/1601/ebola.aspx>

Slika 8 – Koronavirus

Izvor: <https://www.tportal.hr/sport/clanak/hrvatski-sportasima-zbog-koronavirusa-zabranjen-izlazak-iz-drzave-bez-posebnog-odobrenja-a-pod-upitnikom-su-i-olimpijske-igre-20200226>

5. OLIMPIJSKE IGRE

Olimpijske igre su jedno od najpopularnijih sportskih natjecanja na svijetu. Igre su zamišljene kao natjecanja između sportaša u pojedinačnim i ekipnim disciplinama, a održavaju se svake četiri godine. U ekipnim disciplinama svaka država, sudionica igara, smije poslati samo jednu ekipu. Olimpijske igre okupljaju sportaše koje su imenovali njihovi nacionalni olimpijski odbori, a čije je prijave prihvatio Međunarodni olimpijski odbor. Za pojedinačne sportove pojedini odbor ne može prijaviti više od tri natjecatelja. Broj ekipa i za muškarce i za žene ne može biti veći od 12 ni manji od 8. Za natjecatelje ne postoji dobna granica, osim radi zdravstvenih razloga. Za vrijeme trajanja igara natjecatelji se smještaju radi sigurnosti u Olimpijsko selo.

Otvaranje OI započinje svečanom povorkom natjecatelja i djelatnika pojedinih zemalja, koje su u povorci svrstane abecednim redom prema jeziku zemlje domaćina. Dok svira olimpijska himna (službeno izvedena u Rimu 1960.), na stadion se unosi vodoravno raširena olimpijska zastava i podiže na stup. Trkači štafetno (od Berlina 1936.) unose olimpijsku baklju, a posljednji trkač pali olimpijski plamen (od Amsterdama 1928.), koji plamti do kraja igara. Nakon završetka svih natjecanja na istom se stadionu održava i svečanost zatvaranja, a igre zatvara predsjednik MOO-a. Proglašenje pobjednika čast je koja pripada predsjedniku ili članu MOO. Troje prvoplasiranih, pojedinačno i ekipno, primaju zlatnu, srebrnu ili brončanu medalju. [12]

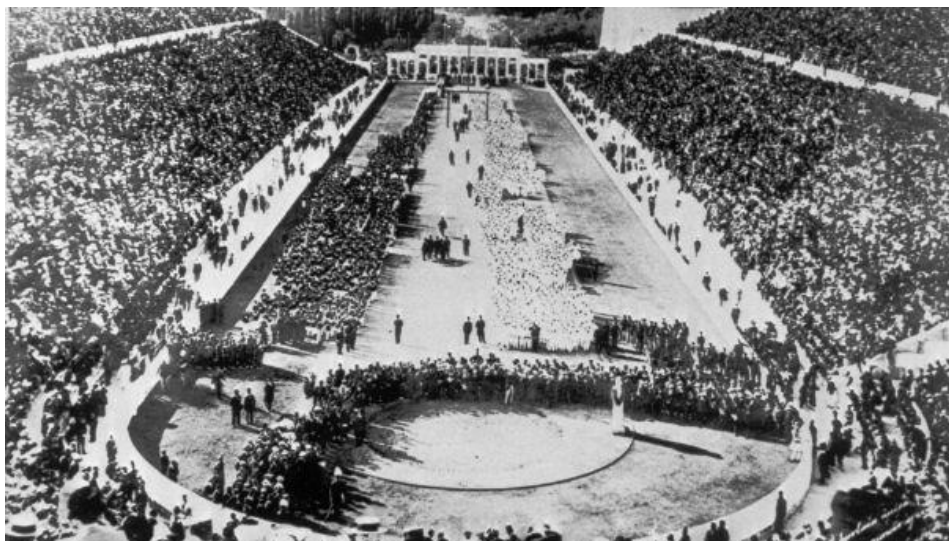
Slika 9 – Olimpijski plamen

Izvor: <https://slobodnadalmacija.hr/sport/ostalo/olimpijska-baklja-krenula-na-put-po-japanu-svecanost-je-odrzana-bez-gledatelja-zbog-pandemije-1086529>

5.1. Povijest Olimpijskih igara

Pravi izvori o nastanku starovjekovnih Olimpijskih igara su nepoznati, ali kruže mnoge legende i predaje o njihovom nastanku. Jedna legenda govori da je Igre ustanovio sam Zeus kao proslavu svoje pobjede, u bitki za vrhovništvo, nad ocem Kronom. Druga kaže da je Heraklo, rimski: Herkul, jednom pobijedio na utrci u Olimpiji pa je odlučio da se na taj spomen svake 4 godine održavaju takve utrke. Isprva su Igre bile uglavnom događaj lokalnog značaja, a do XV. starovjekovnih Olimpijskih igara održavala se samo jedna disciplina – utrka na 1 stadij (nešto manje od 185 m). Onda je dodana utrka na 2 stadija, a prva dugoprugaška utrka, na 24 stadija (cca 4420 m), održana je 720. pr. Kr. Baš uz te Igre vezana je i jedna zanimljivost. Već u XVII. stoljeću u Engleskoj su se počele održavati sportske svečanosti nalik drevnim starogrčkim Igrama. Tijekom sljedećih stoljeća slična sportska događanja organizirana su i u Francuskoj i Grčkoj, ali to su bila mala natjecanja, bez ikakvog međunarodnog značenja. Zanimanje za oživljavanje Olimpijskih igara raslo je kako su iskapanjima njemačkih arheologa, sredinom XIX stoljeća otkrivani ostaci starogrčke Olimpije.

U isto vrijeme, barun Pierre de Coubertin istraživao je razloge francuskog poraza u Francusko-pruskom ratu (1870. – 1871.). On je zaključio da je razlog u tome što francuski vojnici nisu imali potrebnu fizičku pripremljenost pa ju je nastojao poboljšati. Tako je, dobio ideju o oživljavanju Olimpijskih igara. Na kongresu na Pariškom sveučilištu Sorbonni, održanom od 16. do 23. lipnja 1894. godine on je iznio svoju ideju o igrama pred međunarodnim auditorijem koji ju je odobrio. Posljednjeg dana kongresa odlučeno je da se prve Olimpijske igre modernog doba, tj. Igre prve Olimpijade, održe 1896. godine u Ateni, u njihovoj domovini Grčkoj. Za rad organizacije Igara utemeljen je Međunarodni olimpijski odbor (MOO), a Demetrios Vikelas je, kao pripadnik grčkog naroda, dobio čast da mu postane prvim predsjednikom. Igre I. Olimpijade modernog doba bile su uspješne. Održane su od 5. travnja do 14. travnja 1896. godine. Iako je sudjelovalo samo 285 sportaša i to samo muškarci iz 13 država koji su se natjecali u 9 sportova i 43 sportske discipline, bilo je to najveće međunarodno sportsko natjecanje ikada održano. [12]

Slika 10 – Prve moderne Olimpijske igre 1896. u Ateni

Izvor: <https://sportsport.ba/ostali-sportovi/istorija-oi-atina-1896/84042>

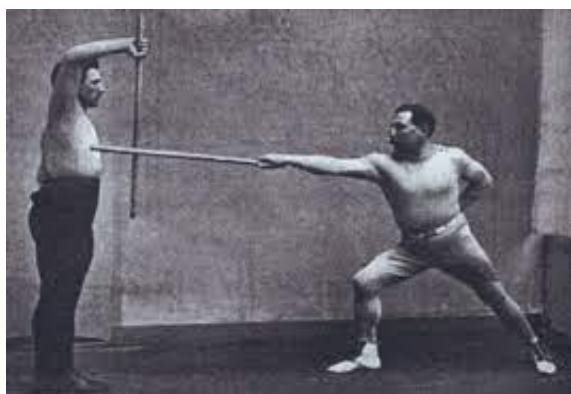
No, neke sportske discipline održane na Prvim olimpijskim igrama u Ateni bile su dovoljno besmislene da se od njih nakon nekog vremena odustalo pa su ukinute. [13]

Slika 11 – Plivanje s preponama

Slika 12 – Mahanje čunjevima

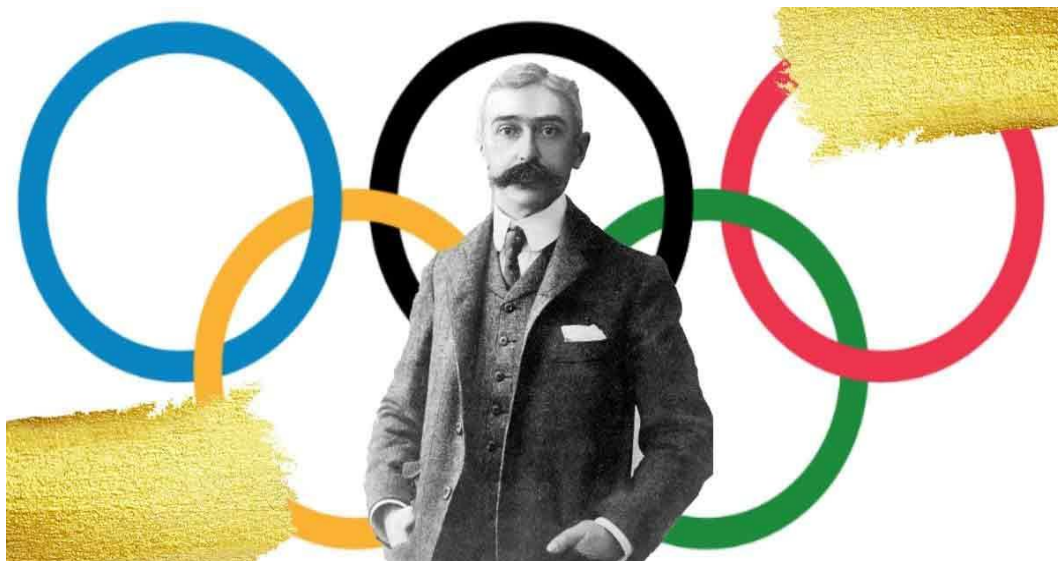

Slika 13 – Štapovanje

Slika 14 – Potezanje konopa

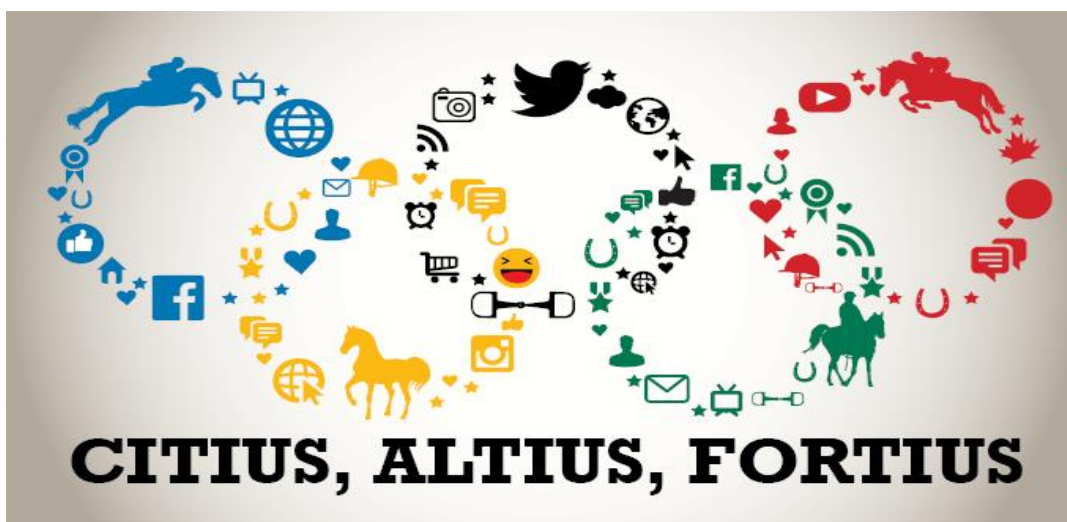
Izvor: <https://viva-zanimljivosti.blogspot.com/2012/07/10-najcudnijih-olimpijskih-sportova.html>

Slika 15 – Pierre de Coubertain – „otac“ modernih Olimpijskih igara

Izvor: <https://libreriamo.it/storie/pierre-de-coubertin-lideatore-delle-olimpiadi-moderne/>

Čuveno olimpijsko **geslo citius, altius, fortius** (brže, više, jače), koje je postalo moto Olimpijskih igara nije ostalo iz starog vijeka, nego je to u svom govoru, prilikom osnivanja školskog sportskog društva izrekao prijatelj baruna de Coubertina, dominikanac, otac Henry Martin Didon. Također, geslo važno je sudjelovati, ne pobijediti, koje se pogrešno pripisuje barunu de Coubertinu, izrekao je biskup Ethelbert Talbot u svojoj propovjedi na misi za sudionike igara u Londonu 1908. [14]

Slika 16 – Moto Olimpijskih igara

Izvor: <https://horsesport.com/magazine/miscellaneous/citius-altius-fortius/amp/>

5.2. Zimske olimpijske igre

XXIV. Zimske olimpijske igre održane su u razdoblju od 4. do 20. veljače 2022. u Pekingu, prvom gradu domaćinu ljetnog i zimskog izdanja Igara u povijesti olimpizma. Sudjelovalo je oko 2900 natjecatelja iz 91 države svijeta. U trima olimpijskim zonama - Pekingu, Yanqingu i Zhangjiakouu 13 je natjecateljskih destinacija na kojima je bilo podijeljeno 109 kompleta medalja u sedam športskih grana koje tvori petnaest sportova i disciplina. U odnosu na ravnopravnost spolova u športu - ZOI Peking su bile najuravnoteženije Zimske olimpijske igre dosad (55 % muških i 45 ženskih predstavnika). Peking je prvi grad koji je domaćin i Ljetnih i Zimskih olimpijskih igara i najveći grad koji je ikada organizirao Zimske olimpijske igre, što je do sada bio Vancouver za Zimske olimpijske igre 2010. godine.

Hrvatska je na Igrama zastupljena s 11 športašica i športaša u 4 športa. Održalo se 109 natjecanja iz 15 disciplina u 7 sportova, a to su: alpsko skijanje, biatlon, bob, brzo klizanje, brzo klizanje na kratkim stazama, curling, hokej na ledu, sanjkanje, skeleton, skijaški skokovi, skijaško trčanje, slobodno skijanje, snowboarding i umjetničko klizanje. [15]

Slika 17 – Zimske olimpijske igre

Izvor: <https://www.republika.eu/novost/68846/rusija-izbacena-sa-zimskih-olimpijskih-igara-diskvalificirani-sportasi-podnijeli-zalbu-cas-u>

5.3. Ljetne olimpijske igre

Olimpijske igre u Tokiju 2020. zbog pandemije koronavirusa (Covid-19) odgođene su za 2021. godinu. To je bilo veliko olakšanje za brojne sportaše koji se, što zbog samoizolacije, karantene i zabrane treniranja u dvoranama, nisu mogli adekvatno pripremati, niti odigravati kvalifikacije za odlazak u Tokio. [16]

Novi termin za 32. Ljetne olimpijske igre bio je od 23. srpnja do 8. kolovoza 2021. godine. Te su igre bile zamišljene kao odgovor čovječanstva na pandemiju koronavirusa i zadale su mnogo muke organizatorima u tim teškim okolnostima.

Otvaranje igara krenulo je spektakularnim vatrometom, zatim su se pojavili predsjednik MOO-a Thomas Bach i japanski car Naruhito, a u arenu je stigla japanska zastava te je odsvirana himna zemlje domaćina. Bilo je glazbe, plesa i sjajnih koreografija... Svečanost je nastavljena odavanjem počasti žrtvama pandemije koronavirusa zbog koje su Igre i odgođene za godinu dana kao i žrtvama terorističkog napada za vrijeme Igara u Münchenu 1972. godine.

Same Igre otvorio je japanski car Naruhito koji je time ponovio ulogu svog djeda Hirohita koji je i 1964. g. proglasio otvorenim olimpijske igre u Tokiju.

U mimohodu sportaša na Olimpijskom stadionu prvo su krenuli grčki sportaši pa olimpijska reprezentacija izbjeglica, a zatim su slijedile zemlje abecednim redom, ali po japanskoj abecedi. Hrvatsku je na otvaranju zastupalo 20-ak sportaša i sportašica. Čast da nose hrvatsku zastavu dobili su zajedno, u znak promocije ravnopravnosti spolova, dvostruka olimpijska pobjednica Sandra Perković i zlatni olimpijac iz Rija Josip Glasnović. Iz svečane lože naše sportaše pozdravila je bivša predsjednica, a sada članica Međunarodnog olimpijskog odbora, Kolinda Grabar-Kitarović.

Gledateljima ulaz nije bio dozvoljen pa je to bilo najneobičnije otvaranje u povijesti Igara. Tako je na ceremoniji uživo prisustvovalo manje od tisuću ljudi, među njima i 15-ak predstavnika najmoćnijih svjetskih zemalja. Ni parada sportaša nije bila brojna, pojavilo se oko 5000 sportaša što je manje od pola od ukupnog broja sudionika. Četverostruka Grand Slam pobjednica, 23-godišnja japanska tenisačica Naomi Osaka, upalila je olimpijski plamen i time su otvorene 32. Ljetne Olimpijske igre u Tokiju. [17]

Slika 18 – Odgoda Olimpijskih igara u Tokyu za 2021. godinu

Izvor: <https://www.hersport.ie/2021/01/18/will-the-olympics-go-ahead/>

Slika 19 – Novi termin Olimpijskih igara u Tokiju

Izvor: <https://www.edudwar.com/tokyo-olympics-2021-gk-quiz/>

Slika 20 – Simboli mjera protiv COVID-19 - Tokyo 2022.

Izvor: The Playbook – Athletes and Officials u izdanju Međunarodnog olimpijskog odbora

6. OLIMPIJSKE IGRE U DOBA PANDEMIJE

Prije odlaska u Tokyo na Ljetne olimpijske igre 2021. godine Hrvatski olimpijski odbor izdao je Vodič za sigurne i uspješne igre koji se odnosi na sve sportaše, zamjenske sportaše, trenere, sparing partnere, prateće osobe, zdravstvene djelatnike, misiju...)

VODIČ ZA SIGURNE I USPJEŠNE IGRE – TOKYO 2021.

MOO potiče NOO-e da obave cijepljenje sudionika Igara prije no što odu u Japan. To će pridonijeti sigurnom okruženju Igara, a time pokazati i poštovanje prema japanskom narodu.

!!! Za sudjelovanje na Igrama cjepivo NIJE OBAVEZNO, te će se primjenjivati pravila „Playbook-a“, bez obzira jesu li sudionici cijepljeni ili ne.

VODIČ JE PODIJELJEN U 4 FAZE:

1. Period prije odlaska u Japan

- Svakodnevno pratite svoje zdravlje 14 dana prije putovanja u Japan (temperatura)
- Unesite ove podatke u aplikaciju za pametne telefone Health report
- Napravite test na Covid-19 - ne stariji od 72 sata prije dolaska
- Pribaviti potvrdu o negativnom rezultatu i pokazati ga po dolasku u Japan
- Plan aktivnosti za prvih 14 dana (aplikacija) pošaljite japanskim vlastima
- Preuzmite, instalirajte i registrirajte aplikacije: COCOA - traženje kontakata
- Pripremite nevalidiranu akreditaciju (PVC)

2. Dolazak u Japan

- Pripremite PVC zajedno s putovnicom
- Dokaz o negativnom COVID-19 testu
- Moguće je testiranje u zračnoj luci, ovisno o zemlji iz koje putuje
- Ako se ne testirate u zračnoj luci, test će se izvršiti u Olimpijskom selu ili u kampu
- Koristite samo službeni prijevoz Igara, ne koristite javni prijevoz

PRE-GAMES TRAINING CAMPS – KAMP ZA TRENING PRIJE IGARA

- Komunikacija s lokalnim domaćinima - potvrdite svoj plan s lokalnim domaćinima
- Lokalne općine će pripremiti potrebne protumjere za prihvat timova na svom području (mjesto za trening, smještaj, kretanje, nadzor i praćenje zdravlja)
- Ako se osoba ne testira u zračnoj luci u Japanu, test će se održati u kampu
- Test u roku od 3 dana prije dolaska u Olimpijsko selo
- Ako su rezultati ispitivanja pozitivni, izolirat će osobu u izolacijskoj ustanovi
- Ne koristiti javni prijevoz

3. Boravak na Igrama

- Testiranja će se vršiti svaka 4 dana u namjenskom objektu u Selu
- Ako je test na COVID-19 pozitivan, osoba će biti izolirana/ hospitalizirana prema uputama japanskih zdravstvenih vlasti i osobi neće biti dopušteno natjecanje
- Trebat će utvrditi bliske kontakte i pozvati ih na testiranje

OLIMPIJSKO SELO

- Ograničenja pristupa gostiju se još razmatraju – (NOC Guest pass)
- Dozvoljen je odlazak samo na službena mjesta za Igre i ograničena dodatna mjesta kako je definirano "Popisom odredišta i kretanja"
- Ako boravite u Selu, jedite obroke u Selu ili na borilištima
- Protumjere za svaki pojedini sport, bit će objavljene naknadno

PONAŠANJE ZA VRIJEME BORAVKA NA IGRAMA

Važno je minimizirati socijalnu interakciju, nositi masku i izbjegavati „3C“:

- **C**lose spaces – zatvorene prostore
- **C**rowd – gužve, pretrpani prostor
- **C**lose contact – bliski kontakt

Svoditi fizički kontakt na minimum (bez rukovanja, grljenja..) udaljenost 2m od sportaša, 1m od ostalih, izbjegavati gužve, nositi masku, koristiti službeni prijevoz, ispunjavati aplikaciju, održavati higijenu (prati ruke itd..), zračiti prostor svakih 30 min, izbjegavati korištenje zajedničkih predmeta (boca, olovaka, štoperica...)

4. Odlazak iz Japana

- Slijediti „Playbook“ - uključujući pravila higijene i distanciranja - tijekom svog odlaska
- Test COVID-19 prije polaska
- Može biti potreban za međunarodna putovanja [18]

Slika 21 – The playbook

Izvor: <https://iwbf.org/2021/02/10/first-of-stakeholder-playbooks-for-tokyo-2020-released/>

6.1. Socijalna distanca na Igrama

COVID-19 se uglavnom prenosi malim tekućim česticama u našem dahu koje se izdahnu kašljanjem, kihanjem, razgovorom, vikanjem ili pjevanjem. Te se čestice kreću od većih respiratornih kapljica do manjih aerosola. Osoba se može zaraziti kada se aerosoli ili kapljice koje sadrže virus udišu ili dođu izravno u kontakt s očima, nosom ili ustima.

Rizici od zaraze virusom COVID-19 rastu u prenapučenim, slabo prozračenim prostorima i kada provodimo vrijeme u blizini onih koji su zaraženi virusom. Zato je važno cijepiti se, smanjiti fizičku interakciju, nositi masku i izbjegavati prostore koji su zatvoreni, prenapučeni ili uključuju bliski kontakt sa zaraženom osobom.

Potrebno je smanjiti socijalnu distancu na strogi minimum 14 dana prije putovanja na Olimpijske igre. To vrijedi čak i ako su sportaši cijepljeni, jer još uvijek mogu biti pozitivni i prenositi zarazu. Ako sportaši žive s obitelji, treba ograničiti kontakt na njihovu užu obitelj, a to se posebno odnosi u zatvorenim prostorima. Također treba ograničiti druženje s ostalim natjecateljima, osim s trenerom i najužim članovima tima.

Slika 22 – Distanca

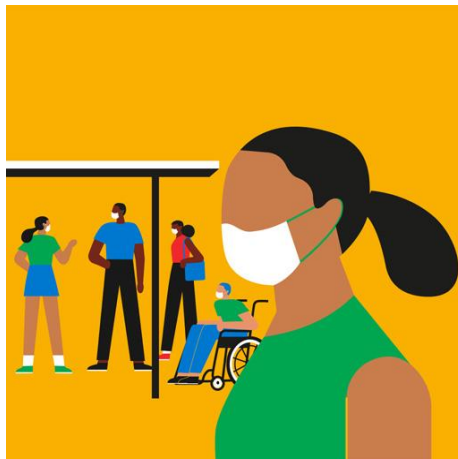

Slika 23 – Bez rukovanja

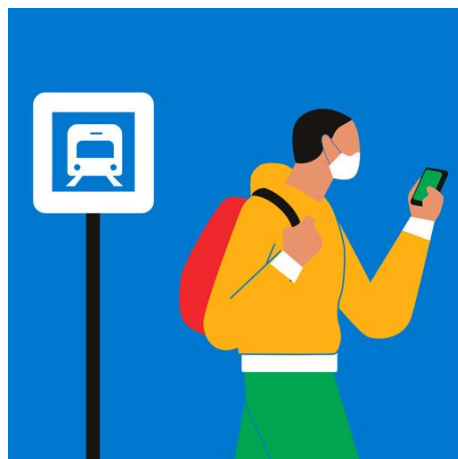
Izvor: The Playbook – Athletes and Officials u izdanju Međunarodnog olimpijskog odbora

Slika 24 – Distanca od 2 m

Slika 25 – Izbjegavanje zatvorenih prostora

Slika 26 – Ne koristiti javni prijevoz

Izvor: The Playbook – Athletes and Officials u izdanju Međunarodnog olimpijskog odbora

6.2. Higijena na Olimpijskim igrama

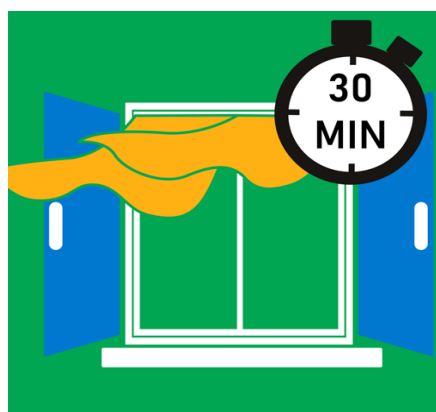
Higijena na Olimpijskim igrama u doba pandemije je ključna u suzbijanju virusa i sprečavanju njegovog daljnjeg širenja. Nošenje zaštitne maske je obavezno osim kada sportaši jedu, piju, treniraju i spavaju kako bi zaštitili sebe, a i sve ostale.

Sportaši su dužni osim nošenja zaštitne maske, redovito prati ruke prije stavljanja maske na lice te nakon skidanja maske s lica, izbjegavati dodirivanje očiju, nosa i usta te ako je moguće prati ruke sapunom i toplom vodom barem 30 sekundi. U suprotnom, ako to nije moguće, koristiti se dezinfekcijskim sredstvima za ruke.

Obavezno je također redovito provjetravanje prostorija gdje god to moguće. Minimalno svakih sat vremena po nekoliko minuta. Zabranjeno je diljenje predmeta između sportaša, osim ako je neophodno te je potrebno dezinficirati predmete koji su prethodno korišteni.

Slika 27 – Zaštitna maska

Slika 28 – Provjetravanje prostorija

Slika 29 – Zabranjeno dijeljenje predmeta

Slika 30 – Dezinfekcija ruku

6.3. Testiranje i izolacija na igrama

Kako bi se zaustavilo širenje virusa COVID-19, ključno je prekinuti lanac zaraze od čovjeka do čovjeka što je prije moguće. To se najprije postiže redovnim testiranjima. Ako se test na COVID-19 pokaže pozitivnim, treba se odmah javiti liječniku te će on utvrditi zdravstveno stanje zaraženog sportaša i procijeniti je li zaraza simptomatska ili asimptomatska. S obzirom na to, odlučuje hoće li izolacija sportaša biti u bolnici gdje će mu biti pružena medicinska pomoć ili će biti smješten u izolacijskoj ustanovi, namjenjenoj za karantenu sportaša. Osim toga, bitno je i praćenje kontakata te samoizolacija u slučaju pozitivnog testa na virus COVID-19. Ako se test na COVID-19 pokaže negativnim, sportaši moraju predložiti potvrdu svog negativnog rezultata testa japanskim vlastima po dolasku u Japan.

Sportaši prije odlaska na Olimpijske igre moraju biti potpuno cijepljeni minimalno 14 dana prije polaska. To može biti s jednom, dvije ili tri doze cijepljenja, ovisno o zahtjevima, vrsti cjeviva i njihovoj osobnoj medicinskoj povijesti.

Slika 31 – Testiranje na COVID-19

Izvor: <https://www.infozagreb.hr/korona-virus>

6.4. Zabranjeni predmeti na Igrama

Pod pojmom zabranjenih predmeta smatraju se svi predmeti koji mogu na bilo koji način ugroziti život i zdravlje sudionika Igara. Svi pronađeni zabranjeni predmeti od strane organizatora Igara biti će zaplijenjeni. Zabranjeni predmeti uključuju: [18]

Slika 32 – Oružje, puške, streljivo i eksploziv

Slika 33 – Noževi, bodeži, imitacije pištolja

Slika 34 – Vatromet, petarde, benzin, alkohol te drugi zapaljivi i eksplozivni predmeti

Slika 35 – Otrrovne, korozivne i radioaktivne tvari te svaki vid narkotika u obliku heroina, kokaina ili marihuane

7. ZANIMLJIVOSTI NA OLIMPIJSKIM IGRAMA

- ❖ Na svim olimpijskim igrama uz zemlju domaćina podiže se i zastava Grčke, budući da je upravo ona predak ovih natjecanja.
- ❖ 5 olimpijskih krugova različitih boja predstavlja 5 svjetskih kontinenata pritom računajući Ameriku kao jedan kontinent
- ❖ Norveška drži rekord u broju osvojenih medalja na Zimskim olimpijskim igrama
- ❖ SAD drže rekord u medaljama na Ljetnim olimpijskim igrama
- ❖ Natjecanje svoje ime duguje drevnom grčkom naselju - Olimpiji, gdje su organizirane ukupno 293 olimpijade
- ❖ Najstariji osvajač zlatne olimpijske medalje koju je osvojio sa 64 godine je Šveđanin Oscar Swahn, a najmlađa osvajačica zlata u povijesti olimpijskih igara je Amerikanka Marjorie Gestring
- ❖ Do sada je samo šest sportaša uspjelo osvojiti jednu od medalja i na ljetnim i na zimskim Olimpijskim igrama
- ❖ Rekorder po ukupnom broju osvojenih medalja na Olimpijskim igrama je, američki plivač, Michael Phelps, ima ih čak 28
- ❖ Samo 5 športova nije izostalo ni s jednih Olimpijskih igara održanih do sada. To su: atletika, plivanje, gimnastika, mačevanje i biciklizam
- ❖ Prvi olimpijac koji je diskvalificiran zbog korištenja nedopuštenih sredstava bio je Šveđanin Hans-Gunnar Liljenwall. Na Igrama u Meksiku 1968. godine, otkriveno je da je prije nastupa popio dva piva [19]

8. ZAKLJUČAK

S obzirom na teoretsku bazu, proučavanje povijesnih događaja i istraživanja, dolazi se do zaključka da je sport sastavni dio života velikog broja ljudi. Vrijednost i važnost sporta prepoznatljiva je odavno pa se latinska izreka „U zdravom tijelu - zdrav duh!“ citira već stoljećima. Redovito bavljenje sportskim aktivnostima, sukladno vlastitim mogućnostima, označava zdravi stil života. Sport kao organizirana tjelesna aktivnost zahtijeva aktivaciju fizičkih i psiholoških dimenzija čovjeka, a od sporta je neodvojiv i njegov društveni aspekt. Upravo ta svojstva sportskim aktivnostima daju veliku važnost u pozitivnom utjecaju na zdravlje kao stanje fizičkog, duševnog i socijalnog blagostanja.

Unutar sporta ili sportskog kluba postoje različite skupine koje su u međusobnoj interakciji. Nadalje, osim zdravstvenih i društvenih vrijednosti, danas se sport vrlo često koristi u propagandne svrhe. Najčešće kao snažno sredstvo prevencije ovisnosti, u obliku akcija „Sportom protiv nasilja“, „Da – sportu, ne – drogi“, „Živimo život bez droge jer droga uzima životi“ i slično.

Nakon svih ovih, gore nabrojanih pozitivnih stvari koje nam sport donosi, nažalost postoje i one negativne. Sport je danas obilježen čestim oblicima raznovrsnog nasilja, kontinuiranom prisutnošću korupcije pa i organiziranog kriminala te drugih pojava štetnih za sport i društvo u cjelini. Huliganizam i govor mržnje su u uzročno-posljedičnoj vezi, a ispoljavaju se kroz remećenje javnog reda i mira, vrijeđanje na stadionima i izvan njega, teroriziranje vlastitog kluba i igrača bacanjem baklji i naravno, fizički obračuni koji su najčešći. Širenjem govora mržnje u sportskoj sferi dolazi do tenzija, provokacija i osveta što zna vrlo često dovesti do fizičkih okršaja u kojima stradaju nedužni ljudi. Velike sportske manifestacije uvijek predstavljaju potencijalnu mogućnost za ozbiljno narušavanje javnog reda i mira i eskalaciju sukoba, praćenu oštećenjem i uništenjem imovine, opreme i sredstava, lakšim i težim tjelesnim povredama, a u najgorem slučaju i smrću aktera sukoba, ali i potpuno nedužnih ljudi koji su se sasvim slučajno zatekli na tom mjestu. Sport bi trebao služiti kao pozitivan primjer za odgoj djece, stvaranje timskog i natjecateljskog duha, širenje vidika te upoznavanje novih ljudi, a nikako kao mjesto za širenje govora mržnje, negativne energije ili u krajnjim granicama upotrebe sile.

Što se tiče sporta u doba pandemije virusa COVID-19 koncem veljače i početkom ožujka 2020. godine može se slobodno reći da je sport bio jedna od pogođenijih grana djelatnosti. Ograničavanje treniranja, te zatvaranje sportskih objekata i otkazivanje ili odgađanje velikih sportskih priredbi kao što su olimpijske igre u Tokyu, samo su neke promjene kojima se nastojalo suzbiti širenje virusa i očuvati sigurnost i zdravlje sportaša. Svakodnevna testiranja, cijepljenja, izolacija i socijalna distanca postali su sastavni dio života svih ljudi pa tako i sportaša.

Pošto sam u sportu cijeli svoj život, smatram kako je bavljenje sportom, bilo profesionalno ili rekreativno, važno za sve ljude jer je svaka sportska aktivnost pretpostavka za zdrav i dug život. Kroz sport sam se naučio disciplini, kako se nositi s pobjedama i porazima, upoznao sam veliki broj ljudi i stekao brojna prijateljstva. Smatram da je sport i fizička aktivnost neophodan svim ljudima, pogotovo u današnje vrijeme sve češćeg sjedilačkog načina života, ali i kada se susrećemo sa svim problemima kao što su potresi, pandemija, lockdown, ratovi i slično. Sport nam služi kao ispušni ventil da makar nakratko pobjegnemo od često surove stvarnosti i uživamo u njemu. Također bavljenje sportom osim na fizičko utječe i na psihičko zdravlje čovjeka. Znajući da smo napravili nešto korisno, da smo se morali potruditi da dođemo do određenog cilja daje nam motivaciju da nastavimo dalje. Iako u sportu kao i u životu nije sve bajno jer mnogi sportaši prolaze kroz ozljede, često su odvojeni od obitelji i prijatelja i susreću se ne samo s pohvalama već i kritikama, smatram da je sport najvažnija sporedna stvar na svijetu i da je bavljenje sportom neophodno kako bi bili uistinu sretni.

9. POPIS LITERATURE

- [1] Hrvatski Sabor, »Zakon o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima,« 28 05 2022. [Mrežno]. Available: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2003_07_117_1634.html.
- [2] M. Bilandžić i L. Leško, »Sport i nacionalna sigurnost: Terorizam, špijunaža i korupcija u nogometu i ostalim sportovima,« 28 05 2022. [Mrežno]. Available: <https://hrcak.srce.hr/file/361147>.
- [3] Wikipedia, »Münchenski masakr,« 29 05 2022. [Mrežno]. Available: https://hr.wikipedia.org/wiki/M%C3%BCnchenski_masakr.
- [4] L. Leško, »Terorizam i sport,« 29 05 2022. [Mrežno]. Available: <https://www.svijetsigurnosti.com/terorizam-i-sport/>.
- [5] A. Kolašinac, »Huliganizam na sportskim terenima ne smijemo dozvoliti!,« 29 05 2022. [Mrežno]. Available: <https://globalanalitika.com/huliganizam-na-sportskim-terenima//>.
- [6] A. Balić i A. Kolašinac, »Govor mržnje na sportskim terenima – pojava ili navika?!,« 30 05 2022. [Mrežno]. Available: <https://globalanalitika.com/govor-mrznje-na-sportskim-terenima-pojava-ili-navika/>.
- [7] V. Alaburić, »Sloboda izražavanja i govor mržnje: Gdje je granica?,« 12 09 2019. [Mrežno]. Available: <https://www.medijskapismenost.hr/sloboda-izrazavanja-i-govor-mrznje-gdje-je-granica/>.
- [8] F. Gospodnetić, »Sport u doba pandemije,« 04 05 2021. [Mrežno]. Available: <https://www.hasm.hr/nekategorizirano/istrazivanje-datafit-sport-i-covid/>.

- [9] A.M./Hina, »Pandemija i sport: od SARS-a do zike i koronavirusa,« 25 03 2020. [Mrežno]. Available: <https://sport.hrt.hr/ostali-sportovi/pandemija-i-sport-od-sars-a-do-zike-i-koronavirusa-813869>.
- [10] I. Liović, »Ljeto 2020. uništeno, valjda će sljedeće biti bolje,« 26 03 2020. [Mrežno]. Available: <https://www.glas-slavonije.hr/428267/6/Ljeto-2020-unisteno-valjda-ce-sljedece-bit-bolje>.
- [11] Hrvatski olimpijski odbor, »Pandemija koronavirusa ponovno odgađa sportske događaje - Azijske igre 2022. prolongirane za 2023.,« 01 06 2022. [Mrežno]. Available: <https://www.hoo.hr/hr/olimpizam/olimpijske-vijesti/609-korona-virus/7190-pandemija-koronavirusa-ponovno-odgada-sportske-dogadaje-azijska-igre-2022-prolongirane-za-2023>.
- [12] Wikipedia, »Olimpijske igre,« 03 06 2022. [Mrežno]. Available: https://hr.wikipedia.org/wiki/Olimpijske_igre.
- [13] bezimeni99, »10 najčudnijih olimpijskih sportova,« 29 07 2012. [Mrežno]. Available: <https://zanimljivost.blogger.ba/2012/07/29/10-najcudnijih-olimpijskih-sportova/>.
- [14] gol.dnevnik.hr, »Kratka povijest Olimpijskih igara: ideja, začetak, olimpijski krugovi, geslo,« 08 08 2016. [Mrežno]. Available: <https://www.educentar.net/Vijest/13240/Kratka-povijest-Olimpijskih-igara-ideja-zacetak-Olimpijski-krugovi-geslo/>.
- [15] Hrvatski olimpijski odbor, »Zimske olimpijske igre Peking 2022.,« 04 06 2022. [Mrežno]. Available: <https://www.hoo.hr/hr/natjecanja/olimpijske-igre/zimske-olimpijske-igre/zoi-peking-2022>.
- [16] gol.dnevnik.hr, »Razum je ipak prevladao: Olimpijske igre prvi put u povijesti odgođene na godinu dana,« 03 06 2022. [Mrežno]. Available:

https://gol.dnevnik.hr/clanak/rubrika/ostali_sportovi/olimpijske-igre-odgodjene-su-za-2021-godinu---598866.html.

[17] D. Strešinić, »Grandiozno Olimpijskih igara; prodefiliralo i 20-ak hrvatskih sportaša, zastavu nosili Sandra Perković i Josip Glasnović, olimpijski plamen upalila Naomi Osaka,« 23 07 2021. [Mrežno]. Available: <https://www.tportal.hr/sport/clanak/otvaraju-se-32-ljetne-olimpijske-igre-hrvatsku-zastavu-u-mimohodu-sportasa-nose-sandra-perkovic-i-josip-glasnovic-20210723>.

[18] Ured za olimpijski program, *Vodič za sigurne i uspješne igre*, 2021.

[19] Magazine, »Zanimljivosti o Olimpijskim igrama,« 04 06 2022. [Mrežno]. Available: <https://hr.kuzminykh.org/1771-interesting-facts-about-the-olympics.html>.

10. POPIS SLIKA

Slika 1 – Navijački neredi na nogometnoj utakmici.....	4
Slika 2 – Prikaz redara na nogometnoj utakmici.....	6
Slika 3 – Prikaz redara na nogometnoj utakmici.....	8
Slika 4 – Huligani na nogometnoj utakmici	12
Slika 5 – „Recite ne rasizmu“	14
Slika 6 – Zika virus 2016. Brazil.....	16
Slika 7 – Ebola.....	17
Slika 8 – Koronavirus.....	17
Slika 9 – Olimpijski plamen.....	18
Slika 10 – Prve moderne Olimpijske igre 1896. u Ateni.....	20
Slika 11 – Plivanje s preponama	20
Slika 12 – Mahanje čunjevima	20
Slika 13 – Štapovanje.....	20
Slika 14 – Potezanje konopa	20
Slika 15 – Pierre de Coubertain – „otac“ modernih Olimpijskih igara.....	21
Slika 16 – Moto Olimpijskih igara.....	21
Slika 17 – Zimske olimpijske igre.....	22
Slika 18 – Ogdoda Olimpijskih igara u Tokyu za 2021. godinu.....	24
Slika 19 – Novi termin Olimpijskih igara u Tokiju	24
Slika 20 – Simboli mjera protiv COVID-19 - Tokyo 2022.....	25
	40

Slika 21 – The playbook	28
Slika 22 – Distanca	29
Slika 23 – Bez rukovanja	29
Slika 24 – Distanca od 2 m	30
Slika 25 – Izbjegavanje zatvorenih prostora	30
Slika 26 – Ne koristiti javni prijevoz	30
Slika 27 – Zaštitna maska.....	31
Slika 28 – Provjetravanje prostorija	31
Slika 29 – Zabranjeno dijeljenje predmeta.....	31
Slika 30 – Dezinfekcija ruku.....	31
Slika 31 – Testiranje na COVID-19.....	32
Slika 32 – Oružje, puške, streljivo i eksploziv	33
Slika 33 – Noževi, bodeži, imitacije pištolja	33
Slika 34 – Vatromet, petarde, benzin, alkohol te drugi zapaljivi i eksplozivni predmeti	33
Slika 35 – Otrovnne, korozivne i radioaktivne tvari te svaki vid narkotika u obliku heroina, kokaina ili marihuane.....	33